

OECD *Multilingual Summaries*

Education at a Glance 2018

OECD Indicators

Summary in Norwegian

Read the full book on: [10.1787/eag-2018-en](https://doi.org/10.1787/eag-2018-en)

Et blikk på utdanning – 2018

OECD-indikatorer

Sammendrag på norsk

Virkingen av sosioøkonomisk status på utdanningsmuligheter har en tendens til å vare gjennom livet

Til tross for en betydelig utvidelse av utdanningsdeltakelsen i løpet av de siste tiårene har personer med lavt utdannede foreldre, en indikator på lav sosioøkonomisk status, mindre sannsynlighet for å delta i utdanningsprogrammer som barn, fullføre videregående skole og gå videre til høyere utdanningsnivå enn personer med minst en høyere utdannet forelder. Mens to tredjedeler av 25–64-åringene med foreldre som ikke har fullført videregående skole, forventes å oppnå et høyere utdanningsnivå enn foreldrene, deltar de fleste i videregående opplæring. Historien er den samme når det gjelder høyere utdanning: I OECD-landene med tilgjengelige data representerer 18–24-åringene med foreldre som ikke har oppnådd høyere utdanning, bare 47 prosent av nye studenter på bachelor- eller tilsvarende nivå, selv om de representerer 65 prosent av befolkningen i den aldersgruppen. Disse ulikhetene reflekteres senere på arbeidsmarkedet: De som bare har videregående opplæring, er mindre tilbøyelige til å være ansatt og tjener bare 65 prosent av det personer med høyere utdanning gjør.

Kjønnsforskjeller favoriserer jenter i utdanning, men menn på arbeidsmarkedet

I gjennomsnitt for OECD-landene med tilgjengelige data utgjør gutter ca. 60 prosent av de som tar videregående skole om igjen, og de har mindre sannsynlighet for å fullføre dette utdanningsnivået enn jenter har. Som et resultat av dette utdannes en større andel jenter enn gutter fra dette nivået. Menn har også mindre sannsynlighet enn kvinner for å oppnå høyere utdanning: 38 prosent av menn i alderen 25–34 år hadde høyere utdanning i OECD-land i 2017, mot 50 prosent av kvinnene i samme alder, og denne forskjellen har økt de siste 10 årene.

Til tross for høyere utdanningsdeltakelse har kvinner fortsatt dårligere resultater i arbeidslivet. I gjennomsnitt i OECD-landene er 80 prosent av unge kvinner med høyere utdanning i jobb, mot 89 prosent av unge menn med samme utdanning, og forskjellen øker blant de med lavere utdanningsnivå. Kvinner med høyere utdanning tjener også 26 prosent mindre enn menn med høyere utdanning i gjennomsnitt på tvers av OECD-landene. Denne lønnsforskjellen gjenspeiler kjønnsforskjellen mellom høyt- og lavtbetalende studieområder på universitets-/høyskolenivå, men kan også skyldes at kvinner har større sannsynlighet for å gjennomgå perioder med inaktivitet eller ledighet, noe som kan forsinke lønnsøkninger.

Utenlandsfødte voksne og personer med innvandrerbakgrunn er mindre tilbøyelige til å ta utdanning og lykkes på arbeidsmarkedet

Første- og andregenerasjons innvandrere er underrepresentert blant nye og uteksaminerte studenter på bachelornivå i land med tilgjengelige data. Utenlandsfødte voksne som ankom i vertslandet i en alder av 26 år eller eldre, har også en tendens til å delta mindre i formell og/eller ikke-formell utdanning enn sine innfødte jevnaldrende og de som kom før fylte 25 år, fordi de er mindre kjent med utdanningssystemet og vertslandets språk.

I de fleste OECD-land er sysselsettingsgraden lavere blant utenlandsfødte voksne med høyere utdanning enn blant deres innfødte jevnaldrende, mens det motsatte ofte ses blant personer med lavere utdanningsdeltakelse. Disse motstridende trendene gjenspeiler vanskelighetene utenlandsfødte voksne med høyere utdanning har med å få anerkjent deres utdanning og erfaring i vertslandet og attraktiviteten for arbeidsgivere med hensyn til de lavere lønnskravene til utenlandsfødte voksne med lavere utdanningsnivå. Utenlandsfødte voksne har også større sannsynlighet for verken å være i arbeid eller under utdanning eller opplæring (NEET). Rundt 18 prosent av utenlandsfødte 15–29-åringer er såkalte NEET-personer sammenlignet med 13 prosent av innfødte unge voksne.

Til tross for økte offentlige utgifter kommer en betydelig del av de totale midlene til høyere utdanning og førskoleutdanning fra private bidrag

Mellom 2010 og 2015 økte utgiftene per elev med 5 prosent på grunnskole-, videregående- og folkehøyskolenivå, og med 11 prosent på høyere høyskole-/universitetsnivå. Utdanningsinstitusjoner er fortsatt i overveiende grad offentlig finansiert. I 2015 kom 90 prosent av midlene til grunnskole-, videregående- og folkehøyskoleutdanning og 66 prosent av midlene til høyere utdanning fra offentlige budsjetter. Siden en større del av midler til høyere utdanning kommer fra husholdninger, har landene innført økonomiske mekanismer for å støtte familiene. Minst 75 prosent av studentene i land med de høyeste studieavgiftene drar nytte av disse lånene eller tilskuddene.

Stadig flere 3–5-åringer deltar i førskoleopplæring, og offentlige investeringer i førskolene øker også, tilsvarende 83 prosent av den totale finansieringen i 2015. I løpet av det siste tiåret har denne andelen økt med 4 prosentpoeng i land med tilgjengelige data. I gjennomsnitt på tvers av OECD-landene deltar en av tre barn under førskoleopplæring ved en privatfinansiert institusjon – en større andel enn det man ser for andre lavere utdanningsnivåer.

Læreryrket har fortsatt store kjønnsbalanser

Nesten alle førskolelærere er kvinner, men flere enn en av to instruktører i høyere utdanning er menn. I løpet av det siste tiåret har denne kjønnsforskjellen blitt større på grunnskole- og videregående nivå og blitt redusert på høyere utdanningsnivå. Å tiltrekke seg mannlige lærere til yrket er spesielt vanskelig: Mens gjennomsnittslønnen for kvinnelige lærere er lik eller høyere enn gjennomsnittslønnen for andre heltidsarbeidende kvinner med høyere utdanning, tjener mannlige lærere i grunnskolen og videregående skole i gjennomsnitt mellom 77 prosent og 88 prosent av det andre heltidsarbeidende menn med høyere utdanning tjener.

Mellom 2005 og 2017 har den lovbestemte lønnen for lærere i grunnskolen og videregående skole med 15 års erfaring og de vanligste kvalifikasjonene i deres land økt med 5 prosent til 8 prosent i gjennomsnitt over OECD-landene og økonomier med tilgjengelige data, og er tilbake på nivåene før finanskrisen. Lærerne har også et sterkt insitament til å jobbe for å bli skoleledere: Skoleledernes lønn er minst 35 prosent høyere enn vanlige læreres lønn og minst 20 prosent høyere enn gjennomsnittslønnen for andre arbeidstakere med høyere utdanning.

Andre funn

Regionale ulikheter i utdanningsdeltakelse har en tendens til å vokse etter hvert som utdanningsnivået øker. De største forskjellene mellom nasjonale underregioner ser man imidlertid i innrulleringen i førskole og barnehager for barn under 3 år.

I halvparten av OECD-landene og økonomier med tilgjengelige data belønnes skoleledere og lærere som jobber i ufordelaktige eller fjerntliggende områder med ekstra kompensasjon.

I de fleste land tas beslutninger om hvordan opplæring organiseres, hovedsakelig på skolenivå, men beslutninger knyttet til planlegging og strukturer, personellstyring og ressurser typisk tas på høyere myndighetsnivåer.

© OECD

Denne oppsummeringen er ingen offisiell OECD-oversettelse.

Denne oppsummeringen kan reproduseres hvis OECDs copyright og originalens tittel angis.

Flerspråklige oppsummeringer er oversatte utdrag av OECD-publikasjoner opprinnelig utgitt på engelsk og fransk.

Read the complete English version on OECD iLibrary!

© OECD (2018), *Education at a Glance 2018: OECD Indicators*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/eag-2018-en